

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**FILOZOFIA
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MFI-R1**

MAJ 2015

Uwaga: akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający rekonstruuje problemy zawarte w tekście.	II. 2. 4) Zdający [...] przeprowadza analizę i interpretację [...] fragmentu tekstu Kartezjusza <i>Medytacje o pierwszej filozofii</i> . V. 3. Zdający identyfikuje problematykę tekstu [...].

Poprawna odpowiedź

Zdania prawdziwe: 2. i 4.

Schemat punktowania

2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.

1 p. – za jedną poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.2. (0–1)

III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi.	V. 3. Zdający identyfikuje problematykę [...] fragmentu tekstu Kartezjusza <i>Medytacje o pierwszej filozofii</i> i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.
--	---

Poprawna odpowiedź

B

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.3. (0–1)

III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający rekonstruuje problemy zawarte w tekście filozoficznym. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych.	II. 2. 4) Zdający przeprowadza analizę i interpretację [...] fragmentu tekstu Kartezjusza <i>Medytacje o pierwszej filozofii</i> . V. 3. Zdający identyfikuje problematykę [...] tekstu.
--	---

Przykładowa odpowiedź

Podstawą wiedzy pewnej jest według Kartezjusza jasność i wyrazistość jej ujęcia.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.4. (0–2)

III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający rekonstruuje problemy zawarte w tekście filozoficznym. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych.	II. 2. 4) Zdający przeprowadza analizę i interpretację [...] fragmentu tekstu Kartezjusza <i>Medytacje o pierwszej filozofii</i> .
--	--

Przykładowa odpowiedź

Kartezjusz znajduje w umyśle ideę Istoty Najwyższej, doskonałej. Zakładając, że w przyczynie nie może być mniej doskonałości niż w skutku, Kartezjusz dochodzi do wniosku, że taka Istota, czyli Bóg, musi istnieć jako przyczyna idei zakorzenionej w umyśle.

Schemat punktowania

2 p. – za pełną odpowiedź uwzględniającą rozumowanie Kartezjusza.

1 p. – za odpowiedź niepełną, np. mającą formę wniosku z rozumowania.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.5. (0–1)

III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający rekonstruuje problemy zawarte w tekście. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych.	II. 2. 4) Zdający przeprowadza analizę i interpretację [...] fragmentu tekstu Kartezjusza <i>Medytacje o pierwszej filozofii</i> . V. 3. [...] Zdający identyfikuje problematykę tekstu [...].
--	---

Poprawna odpowiedź

Gwarancją prawdziwości Kartezjańskiego dowodu ontologicznego jest, zdaniem jego autora, naturalne (przyrodzone) światło rozumu.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.6. (0–1)

III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi.	V. 3. Zdający identyfikuje problematykę [...] fragmentu tekstu Kartezjusza <i>Medytacje o pierwszej filozofii</i> i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.
--	---

Poprawna odpowiedź

D

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.7. (0–1)

III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający rekonstruuje problemy zawarte w tekście. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych.	II. 2. 4.) Zdający przeprowadza analizę i interpretację [...] fragmentu tekstu Kartezjusza <i>Medytacje o pierwszej filozofii</i> . V. 3. [...] Zdający identyfikuje problematykę tekstu [...].
--	--

Przykładowa odpowiedź

Myślenie, a szczególnie wątplenie, jest niepodważalnym potwierdzeniem istnienia. Nie można więc oddzielić wątplenia od istnienia.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.8. (0–2)

II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] porównuje różne rozwiązania tego samego problemu. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych.	V. 5. Zdający zestawia poglądy autora z innymi według kryterium kontynuacji, modyfikacji, przeciwstawienia. II. 1. 2) [...] Zdający rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska epistemologiczne.
--	--

Przykładowa odpowiedź

Według św. Augustyna łudzenie się, błędzenie, wątplenie (*si fallor, sum*) nie są podstawą poznania, bowiem warunkiem jego osiągnięcia jest iluminacja – oświecenie ze strony Boga. Według Kartezjusza wątplenie (*cogito, ergo sum*) jest fundamentem poznania. Miarą wartości poznania jest poczucie oczywistości (np. w koncepcji prawdy).

Schemat punktowania

2 p. – za określenie stanowiska dwóch filozofów.

1 p. – za określenie stanowiska jednego filozofa.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.9. (0–1)

III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi.	IV. Zdający w poprawny sposób wykonuje operację definiowania.
--	---

Przykładowa odpowiedź

Sceptycyzm metodologiczny – to stanowisko filozoficzne odrzucające możliwość uzyskania wiedzy pewnej; metoda wątplenia (zwłaszcza w idee empiryczne) w celu dotarcia do twierdzeń bardziej pewnych lub takich, w które wątpić się już nie da, np. dla Kartezjusza było to stwierdzenie, że akt myślenia wymaga podmiotu myślącego, a zatem *cogito ergo sum* – *myślę, więc jestem*.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.10. (0–3)

III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi.	II 2. 1) Zdający rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska ontologiczne.
--	--

Poprawna odpowiedź

1. monizm – np. Spinoza
2. dualizm – np. Kartezjusz
3. pluralizm – np. Leibniz

Schemat punktowania

- 3 p. – za poprawne podanie trzech nazw stanowisk ontologicznych i trzech nazwisk ich przedstawicieli.
- 2 p. – za poprawne podanie dwóch nazw stanowisk ontologicznych i dwóch nazwisk ich przedstawicieli.
- 1 p. – za poprawne podanie nazwy jednego stanowiska ontologicznego i jednego przedstawiciela.
- 0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 1.11. (0–3)

II. Tworzenie wypowiedzi Zdający [...] porównuje różne rozwiązania tego samego problemu. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych.	V. 5. Zdający zestawia poglądy autora z innymi według kryterium kontynuacji, modyfikacji, przeciwstawienia. II. 1. 2) [...] Zdający rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska epistemologiczne.
---	--

Poprawna odpowiedź

Kartezjusz nie zgodziłby się z tym stwierdzeniem Locke’a.

Przykładowe uzasadnienie

Locke był empirystą i według niego wszelkie poznanie pochodzi z doświadczenia zmysłowego, natomiast Kartezjusz był racjonalistą, więc źródeł poznania szukał w umyśle.

Schemat punktowania

- 3 p. – za poprawną odpowiedź i logiczne uzasadnienie odwołujące się do obu filozofów.
- 2 p. – za poprawną odpowiedź i logiczne uzasadnienie odwołujące się do jednego filozofa.
- 1 p. – za poprawną odpowiedź bez uzasadnienia.
- 0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–2)

II. Tworzenie wypowiedzi Zdający [...] porównuje różne rozwiązania tego samego problemu. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych.	V. 5. Zdający zestawia poglądy autora z innymi według kryterium kontynuacji, modyfikacji, przeciwstawienia. II. 1. 2) [...] Zdający rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska epistemologiczne.
---	--

Poprawna odpowiedź

Nietzsche nie zgodził się z Kartezjańską koncepcją substancji.

Przykładowe uzasadnienie

Słabością rozumowania Kartezjusza – zdaniem Nietzschego – jest obecność metafizyki i schematyzm myślenia, którego struktura jest następująca: jeśli jest czynność, musi być wykonawca.

Schemat punktowania

2 p. – za poprawną, odpowiedź i logiczne uzasadnienie.

1 p. – za poprawną odpowiedź bez uzasadnienia.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 3.1. (0–2)

II. Tworzenie wypowiedzi Zdający [...] porównuje różne rozwiązania tego samego problemu. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych.	V. 5. Zdający zestawia poglądy autora z innymi według kryterium kontynuacji, modyfikacji, przeciwstawienia. V. 1.) Zdający rekonstruuje zawarte w tekście argumenty.
--	---

Przykładowa odpowiedź

1. Absolutnie pewne jest istnienie poszczególnych doznań czy aktów poznawczych, a nie istnienie trwałego podmiotu tych aktów.
2. Doznania nie przesądzają również o rzeczywistości trwałego przedmiotu, czyli Kartezjusz, zdaniem Russella, nie odpowiada na pytanie, czy przedmiot, na który nie patrzymy, istnieje.

Schemat punktowania

2 p. – za sformułowanie dwóch argumentów.

1 p. – za sformułowanie jednego argumentu.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 3.2. (0–1)

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji Zdający rozpoznaje i rozumie problemy filozoficzne. [...] rozumie argumenty wysuwane przeciwko poszczególnym tezom.	V. 6. Zdający formułuje tekst polemiczny.
---	--

Przykładowa odpowiedź

Russell przez sam fakt podjęcia polemiki potwierdza, że Kartezjusz ma rację. Potwierdza, że istnienie podmiotu jest niepodważalne. Każdy jest pewny swego istnienia. Problemem jednak pozostaje sposób istnienia.

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 4. (0–2)

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
Zdający rozpoznaje i rozumie problemy filozoficzne.

IV. 2. Zdający stosuje metodę zerojedynkową do rozstrzygnięcia prostych schematów rachunku zdań.

Poprawna odpowiedź

Zdanie nr 1 i nr 2

Schemat punktowania

2 p. – za wskazanie dwóch poprawnych odpowiedzi.

1 p. – za wskazanie jednej poprawnej odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 5 . (0–25)

Wymagania ogólne

II Tworzenie wypowiedzi.

Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; jasno prezentuje własne stanowisko [...]; popiera je rzetelną argumentacją oraz przykładami; prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].

Napisz wypracowanie na jeden z podanych tematów.

Temat 1. Czy Kartezjusz słusznie został nazwany „ojcem nowożytnej filozofii”?
W swoich rozważaniach odwołaj się do poglądów innych filozofów.

Temat 2. Czym jest wolność w doświadczeniu ludzkim? – pyta Erich Fromm
w poniższym cytacie. Rozważ, biorąc pod uwagę poglądy innych filozofów.

Erich Fromm

Ucieczka od wolności

Oto zasadnicze pytania, które się nasuwają, kiedy rozpatrujemy ludzki aspekt wolności, potrzebę podporządkowania się, żądze władzy: Czym jest wolność w doświadczeniu ludzkim? Czy pragnienie wolności jest czymś nieodłącznym od natury ludzkiej? Czy owo doświadczenie jest zawsze takie samo, niezależnie od typu kultury, w której kręgu człowiek żyje, czy też zależy ono od stopnia indywidualizacji, do jakiego doszło dane społeczeństwo? Czy wolność jest tylko brakiem zewnętrznej presji, czy też jest również obecnością czegoś – a jeśli tak, to czego? Jakie społeczne i ekonomiczne czynniki powodują, że w danym społeczeństwie istnieje dążenie do wolności? Czy wolność może stać się ciężarem zbyt wielkim, by człowiek mógł go udźwignąć, czymś, przed czym usiłuje on uciec? Jak więc się to dzieje, że dla jednych wolność jest wymarzoną celem, a dla innych zagrożeniem?

E. Fromm, *Ucieczka od wolności*, Warszawa 1998, s. 23–24.

Kryteria oceniania wypracowania z filozofii

Kryterium		Punktacja	Max. liczba punktów	
			25	
I Sformułowanie stanowiska	Jasne sformułowanie stanowiska (tezy lub hipotezy), które lokuje się w problematyce pracy.	3	3	
	Stanowisko lokuje się w problematyce pracy, ale jest sformułowane nieprecyzyjnie.	2		
	Niejednoznaczny związek między stanowiskiem a problematyką pracy lub brak stanowiska, a jedynie kontekst wskazuje na przekonania zdającego.	1		
II Uzasadnienie stanowiska	a) Adekwatne	Uzasadnienie jest bezpośrednio odniesione do stanowiska (wszystkie argumenty wiążą się ze stanowiskiem i przyjętym sposobem rozwiązania problemu).	3	
		Luźny związek uzasadnienia ze stanowiskiem – zdający dostarcza argumentów w sprawie drugorzędnych elementów przyjętego rozwiązania problemu.	1	
	b) Trafne	Uzasadnienie poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu – kontrargumenty (argumenty zgodne oraz logicznie poprawne za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu). Odwołania do wiedzy nie zawierają błędów rzeczowych i logicznych.	4	18
		Uzasadnienie na ogół poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu (poprawne oraz na ogół logiczne). Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.	3	
		Na ogół poprawne argumenty tylko za przyjętym rozwiązaniem problemu . Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.	2	

		Argumenty błędne. Rozumowanie zawiera sądy wzajemnie sprzeczne, zawiera rozumowania <i>non sequitur</i> . Liczne błędy rzeczowe (w tym rażące) i logiczne.	1	
c) Poglębione		Rozbudowana argumentacja i kontrargumentacja. Zdający posługuje się więcej niż 1 argumentem za swoim stanowiskiem i więcej niż 1 argumentem podważającym stanowisko (rozpatruje problem z więcej niż 1 punktu widzenia). Argumenty są ważne (istotne), ich wprowadzenie uzasadnione jest przez zdającego. Swobodne posługiwanie się wiedzą i terminologią filozoficzną.	4	4
		Argumentacja zrównoważona – zdający posługuje się przynajmniej 1 ważkim argumentem i 1 kontrargumentem. Uzasadnienie argumentacji wystarczające dla zrozumienia stanowiska zdającego. Sporadyczne użycie pojęć filozoficznych.	3	
		Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Uzasadnienie argumentacji ogólnikowe. Pojedyncze użycie pojęć filozoficznych.	2	
		Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Argumenty lub kontrargumenty nieistotne (drugorzędne). Uzasadnienie powierzchowne (infantylnie).	1	
		Uzasadnienie obejmuje analizę krytyczną argumentów i kontrargumentów, zdający rozważa racje przemawiające na rzecz danych argumentów i uzasadnia wprowadzenie kontrargumentów.	4	
d) Krytyczne		Analiza krytyczna obecna, ale w stopniu niewystarczającym, np. bez uzasadnienia kontrargumentacji.	2	4
e) Nawiązania do innych dziedzin kultury		Zdający swobodnie nawiązuje/wykazuje związek między filozofią a innymi dziedzinami kultury (literaturą, sztuką).	3	3
		Zdający w niewielkim stopniu nawiązuje do innych dziedzin kultury.	2	

III Poprawność kompozycyjna	Kompozycja pracy na ogół poprawna i przejrzysta – wyodrębnione i konsekwentnie uporządkowane części pracy niezbędne do jasnego sformułowania i uzasadnienia stanowiska.	2	2
	Zaburzenia w kompozycji pracy.	1	
IV Poprawność językowa	Praca napisana językiem komunikatywnym i na ogół poprawnym pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, fleksyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.	2	2
	Praca napisana językiem w większości komunikatywnym. Występują błędy fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne.	1	